

REGIONAALMINISTRI
VALITSEMISALA

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

**KOHANIMEKORRALDUSE VALDKONNA ARENGUKAVA
AASTATEKS 2013-2017**

KINNITATUD

kohanimenõukogu 27. septembri 2012.a
koosoleku protokolliga nr 42

SISUKORD

Sissejuhatus	3
I Kohanimekorralduse valdkonnast üldiselt	4
II Hetkeolukorra analüüs	5
III Eesmärgid	10
IV Tegevused eesmärkide saavutamiseks	11
V Tegevuskava ja eelarve	14

SISSEJUHATUS

Siseministeriumi regionaalministri valitsemisala hõlmab kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse ning regionaalarengu kavandamist ja koordineerimist, samuti regionaalplaneerimise kavade väljatöötamist ja elluviimist. Kohanimekorralduse kui rahvastiku ja regionaalala ühe valdkonna üldeesmärk on Eesti kohanime määramise ja ühtlustatud kasutamise tagamine.

Juba 1938. a Riigihoidja poolt dekreedina antud „Koha- ja kinnistusüksuste nimede korraldamise seaduse“ andis kohanimekorralduse valdkonna Siseministeriumi pädevusse. Kohanimekorraldus riigi siseelu küsimusena on Siseministeriumi üks tegevusvaldkondadest ka täna.

Kui inimese n-õ argiseks visiitkaardiks on isikunimi, siis koht, maa-ala või piirkond määratletakse ja saab tuntuks esmajoones kohanime kaudu. Meie elu- ja töökohad, reise lähte- ja sihtpunktid, kalajärved ja seenemetsad, nagu kõik muudki loendamatud kohad meie ümber, kannavad kohanimesid. Mikk Sarv on öelnud: „On oluline veel peatuda sellel, kuidas maa ja maastik inimest kõnetavad. Selle kahekõne jäljeks on kohanimed ning inimeste jaoks olulised ja väega paigad maastikus. Maa vajab inimest samuti, nagu inimene vajab maad.“

Kohanimed kui meie esivanemate mõtte- ja tundemaailma iseloomustav ajaloo- ja kultuuripärand, väärib usinat kogumist ja uurimist ning hoolikat säilitamist ja kaitsmist. Kohanimedel on oluline osa meie ajaloos. Põlised kohanimed on oluliseks ajalooallikaks, kuid seda üksnes juhul, kui kohanimi on läbi aja säilinud. Kohaga õiges seoses olev ja hästi hoitud kohanimi kajastab sageli olulist infot konkreetse paiga kohta. Laiemas regionaalses plaanis kajastab kohanimi kunagist etnokultuurilist identiteeti, näiteks hiied, kantsimäed, kalmed jmt. Kohanimed on osa kohaliku identiteeti loovast märgisüsteemist. Samuti on kohanimi oluline pidepunkt geograafilises ruumis orienteerumiseks – näiteks kohanimesid sisaldavad kõik aadressid, maakaardid, teeviidad. Seega on kohanimed riigi toimimise seisukohast äärmised olulised.

Üheks Eesti kohanime talletamise kohaks on riiklik kohanimerester. Kohanimeregister on see varamu, kus hoitakse ning tehakse kõigile huvilistele hõlpsasti kättesaadavaks teave Eesti ametlike ja avalikus kasutuses olevate kohanime kohta. Kohanimeregister toetab kultuuriloo ja nimede uurimist.

Arengukava sõnastab eesmärgid ja tegevuskava kohanimekorralduse valdkonna arendamiseks. Arengukava koostamisel on lähtutud kohanimeseadusest ja selle rakendusaktidest, ruumiandmete seadusest, avaliku teabe seadusest, keeleseadusest ning Siseministeriumi ja eesti keele arengukavast.

I KOHANIMEKORRALDUSE VALDKONNAST ÜLDISELT

Eesti kohanimekorraldust saab tinglikult jagada kolmeks:

- teaduslik kohanimekorraldus;
- riiklik kohanimekorraldus;
- rahvusvaheline kohanimekorraldus;

Teadusliku kohanimekorraldusega tegeleb Eesti Keele Instituut, mis on kohanimedele asjus eksperdihinnanguid andev ning tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Olulist tööd eelõige võrukeelsete nimede uurimisega teeb Võru Instituut. Olulise panuse valdkonda annavad ka Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool, mis tegelevad keeleteaduse ja sealhulgas kohanimedele valdkonna eriala õpetamisega ja teadustööga.

Riikliku kohanimekorraldusega tegeleb eelõige Siseministerium koostöös teadusasutuste, kohanimenõukogu ja Maa-ametiga. Riiklikku kohanimekorraldust reguleerivad õigusaktid, millega kehtestatakse kohanimedele määramise ja kasutamise ning järelevalve tegemise reeglid. Riikliku kohanimekorralduse eesmärgid on Eesti kohanimedele ühtlustatud kasutamine ning aja- ja kultuurilooliselt väärtuslike kohanimedele kaitse.

Rahvusvaheline kohanimekorraldus toimub rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu. Eesti osaleb ÜRO kohanimeekspertide rühmas (UNGEGN – United Nations Group of Experts on Geographical Names, <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/>). Töörühma eesmärk on rahvusvahelise sidususe huvides kindlate normitud kohanimedele kasutamine. Selleks viiakse korrapäraselt läbi ÜRO kohanimekorralduskonverentse ja UNGEGN-i istungeid. Üle maailma tegutsevad keelelis-geograafilised jaotised (kokku 23) ja valdkondlikud töörühmad (kokku 10).

Riikliku kohanimekorralduse olulisemad koostisosad on

- kohanimeseadus;
- kohanimenõukogu;
- kohanimeregister.

Kohanimeseadus seab alused Eesti kohanimedele määramisele ja kasutamisele ning selle üle järelevalve teostamisele.

Kohanimenõukogu on Siseministeriumi valitsemisalas tegutsev Vabariigi Valitsuse moodustatud 15-liikmeline asjatundjate komisjon, mille tegevuse eesmärk on kohanimekorralduse probleemide läbitöötamine, sellealase tegevuse suunamine, koordineerimine ja korraldamine (vt lisaks kohanimenõukogu kodulehekülge: www.eki.ee/knn).

Kohanimeregistri eesmärk on teabe kogumine Eesti kohanimedele kohta, selle teabe töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine, samuti kohanimekasutuse korrastamine. KNR-i vastutav töötleja on Siseministerium. Volitatud töötleja on alates 1. juulist 2008. a Maa-amet.

II HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

2.1. Kohanimekorralduse valdkonna tegevuse suunamine

Stabiilse ja tasakaalustatud kohanimevaldkonna arengu aluseks on 1. juulil 2004 jõustunud kohanimeseadus, mis seab alused Eesti kohanimede määramisele ja kasutamisele ning järelevalve teostamisele ning mille põhieesmärk on tagada Eesti kohanimede ühtlustatud kasutamine ning kultuuriliselt ja ajalooliselt väärtuslike kohanimede kaitse. Seaduse rakendamisel on ilmnenud, et mõnda seaduse sätet on võimalik tõlgendada mitmeti ning seetõttu on vajadus teha seaduses rida muudatusi. Et kohanimed kui koha-aadressi olulised komponendid peavad vastama kohanimeseaduse nõuetele, on tekkinud vajadus täpsustada kohanimetekohustusega maauksused.

Teistes riikides on kohanimesid puudutavad sätted tavaliselt laiali mitmes eri õigusaktis; Eesti seadusele lähim analoog on Norra kohanimeseadus, mis reguleerib üksnes kohanimede kirjapildi korrastamist. Eesti kohanimeseadust on oma kõikehõlmavusega toodud eeskujuks teistele riikidele ÜRO kohanimekorralduskonverentsidel.

Kohanimenõukogu poolt kinnitatud Kohanimeregistri arengukava on olnud lähtealuseks kohanimekorraldust ja kohanimeregistri tegevust puudutavate otsuste langetamisel ning asjakohaste õigusaktide edaspidisel koostamisel aastatel 2008-2012. Arengukavas ettenähtud arendustööde tulemusel on alates 2009. aastast kasutusel ADS-i infosüsteemi ja X-teega liidestatud kohanimeregister.

Toimub pidev teavitamine ja suunamine Eesti kohanimede määramise ja kasutamise kontrollimise üle siseriiklikul tasandil. Järelevalvemenetlusi läbi viidud ei ole.

Kohanimekorralduse valdkonda puudutav informatsioon, viited ja dokumendid on kõigile huvilistele kättesaadavad kohanimenõukogu koduleheküljel (www.eki.ee/knn).

2.2. Avalikkuse teavitamine ja kohanimemäärajate koolitamine

Valdava osa kohanimede määrajateks Vabariigi Valitsuse ja ministrite kõrval on kohalikud omavalitsused. Tagamaks kohanimeseaduse parim rakendamine, on igal aastal korraldatud kohanimemäärajatele koolitusi ja teabepäevi. Suur osa koolitusi on toimunud Siseministeeriumi, Maa-ameti ja Eesti Keele Instituudi koostöös.

Kohanimepäev on alates 2003. aastast korraldatav konverents, mille eesmärk on teavitada ja tekitada huvi kohanimede vastu ning tuua kokku inimesed, kes peavad kohanimesid oluliseks kultuuri- ja ajaloo jäädvustamise seisukohast. Kohanimepäev on suunatud eelkõige

koduloo-, ajaloo- ja kohanimihuvilistele, samuti ka ametnikele, kes tegelevad kohanimekorraldusega. Maakondlikud kohanimepäevad on toimunud Haapsalus, Tartus, Rakveres, Viljandis, Kuressaares, Võrus, Raplas, Valgas, Jõhvis ja Kärđlas..

Kohanimenõukogu peab oluliseks ajalooliste külade/külanimede ennistamist. 1977. aastal Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt maa-asulate nimekirja kinnitamisega kaotati käibest enam kui pooled seni kasutuses olnud asulanimed (u 7400-st jäi järele 3500), nende hulgas palju põliseid nimesid, mille kirjalik esmamainimine ulatub sajandite taha, isegi kuni aastani 1242.

Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis õpetatakse ühe ainenä nimekorraldust.

Kohanimelase tegevuse ja teavituse suureks panuseks võib lugeda Maa-ameti eestvedamisel 2011. a oktoobris valminud *Aadressiandmete käsiraamatu* (<http://ads.maaamet.ee/>) valmimist, milles on põhjalikult käsitletud ka kohanimede temaatikat. Tegu on veebiraamatuga, mis täieneb ja täpsustub pidevalt. Kogu raamatu maht on ca 180 lehekülge, neist üks kolmandik puudutab otseselt kohanimede valdkonda ja ülejäänud osa on sellega kaudselt seotud.

2.3. Kohanimede kogumine ja uurimine

Kohanimenõukogu on koostanud ja kinnitanud kaks olulist kohanimeloendit: Eesti avalike veekogude nimed (2005) ja Eesti meresarte nimed (2009). Ehkki tegemist on mahukate nimistutega, ei saa tehtud tööd pidada piisavaks. Takistusena on olnud ühelt poolt registri aeglane arendustegevus, teisalt kohanimelase uurimistöö vähene maht. Kohanimenõukogu peab oluliseks tagada kohanimede süsteemne hõive ning kanda kohanimeregistrisse kõik kohanimed, mida kasutatakse näiteks Eesti topograafilises andmekogus (ETAK), keskkonnaregistris, kaartidel jne. Sellised andmed saaks kohanimeregistrisse kanda esialgu mitteametlikena, ametliku staatuse tekitamiseks peaks nimed üle kontrollima eksperdid. Seniste tööde tulemusena on selgunud, et ca 10% nimekohustusega maaüksuste nimedest ei vastanud 2010. aasta lõpu seisuga kohanimedele esitatavatele nõuetele. Omavalitsusi teavitati probleemsetest nimedest ning suur hulk nimesid on juba nõuetele vastavaks muudetud.

Eesti Keele Instituut koordineerib Eesti kohanimeraamatu väljaandmist. Kavandamisel on sõnaraamat, mis seletaks olulisemate Eesti kohanimede teket ja päritolu. Tegemist on laiale avalikkusele suunatud kokkuvõttega senisest nimeuurimistööst. Raamatust peaksid kasu saama kõik, kes oma töös kohanimedega kokku puutuvad (ajaloolased, arheoloogid, etnoloogid, folkloristid, kodu-uurijad). Kohanimeraamatu maht on u 5000-6000 artiklit, mis peaksid hõlmama järgmisi liike: kesksed asulanimed (u 4000-4500 nime), haldusüksuste (sh mõnede ajalooliste üksuste) nimed, tähtsamate loodusesemete nimed (u 1000), valik muude kultuurilooliselt oluliste paikade nimesid. Iga nime kohta püütakse esitada nime kirjapilt ja hääldus (välde ja palatalisatsioon), koha liik; kihelkond ja praegune halduskuuluvus

(maakond, vald või linn); koha vanimad kirjapanekud ning võimaluse korral lühike kujunemislugu; võimalikud etümoloogiad, alustades tõenäolisematest; koha teised nimekujud (ajaloolised, võõrkeelsed) koos lühiiseloostusega. Võimaluse korral esitatakse nimede sagedusandmeid, rahvaetümoloogilisi seletusi ning viidatakse kohapärimusele. Igal nimeartiklil on kindel (üld)autor, kuid teatud tüüpi andmed (rahvapärinus, kohaajalugu, arhiiviviited jne) võivad jääda mõne projektis osaleva asutuse ülesandeks. Raamatus antakse Eesti kohanime üldiseloostus, vaadeldakse nimede allikaid ja esitatakse lühike uurimislugu. *Eesti kohanimeraamat* peaks valmima 2013. aastal.

2.4. Kohanimede hoidmine

Riikliku kohanimeregistri vastutava ja volitatud töötaja tegevus tuleneb kohanimeseadusest ning kohanimeregistri pidamise põhimäärusest. Kohanimeregistri pidamistöde all mõeldakse registrikannete teostamist, õigusaktidele vastavuse kontrolli ning sellest tulenevate ettepanekute tegemist kohanimemäärajatele, teistele andmete esitajatele, kohanimeregistri vastutavale töötajale ning kohanimenõukogule. Vastutava töötaja ülesanded on seotud järelevalve, nõustamise ja kohanimekasutusega seotud õigusraamistiku ajakohastamisega, samuti eelarve ja tegevuse suunamisega tulenevalt kohanimeregistrile seatud ülesannetest.

Kohanimeregistris registreeritakse kõik ametlikud kohanimed. Lisaks registreeritakse ka mitteametlikke kohanimed. Andmed on kättesaadavad avalike teenuste kaudu. 01.01.2012 seisuga on kohanimeregistris 38474 kohanime ja 35430 kohanimeobjekti. Aadressil <http://xgis.maaamet.ee/knraavalik/> saab avaliku päringuteenuse kaudu andmetega tutvuda. Aadressil <http://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver/Kohanimeregister-p387.html> saab avaliku kaarditeenuse kaudu andmeid kaardil vaadata. Hinnanguliselt on kohanimeregistris kajastatud umbes 1/10-2/10 kõigist kohanimedest mida tegelikult kaartidel ja andmekogudes kasutatakse.

Oluline osa kohanimedest on kättesaadav Eesti Keele Instituudi kohanimeandmebaasis (KNAB) ja ajaloolise Võrumaa kohanime andmebaasis (AVKA). Eesti Keele Instituut on digitaliseerinud kohanimekartoteegi, kus on kokku 540 615 sedelit. KNABis on 111 203 kohanime ja 43 916 kohanimeobjekti; AVKAs vastavalt 39 000 ja 28 169 ja nimeobjekte. Probleemiks on kohanimeregistri andmete vähesus. Kohanimeregistrisse ei esitata teiste andmekogude poolt kohanime andmeid, samuti ei ole süsteemselt kogutud kõiki varasematel kaartidel olevaid kohanimesid kohanimeregistrisse.

Selleks, et kõik kasutuses olevad kohanimed jõuaksid kohanimeregistrisse on oluline, et kõik andmekogud, kus peetakse kohanimeobjektide andmeid põhilandmetena, edastavad oma andmed kohanimeregistrile ning varasematel kaartidel olevad kohanimed kantakse kohanimeregistrisse.

Enne kohanimeregistrisse kande tegemist on vajalik kohanimeandmete eritlemine (esmalta teha kindlaks, kas konkreetne nimi vastab nõuetele ja tuleb kanda kohanimeregistrisse; millise staatusega seda teha; kas nõuda kohanime muutmist). Sellest tulenevalt peab kohanimeregistri vastutav töötleja toetama kohanimede ja kohanimeobjektide ruumikujude vastavusse viimist tegelikule kasutusele ja tegema vajaduse korral ettepanekuid kohanimede vastavusse viimiseks kohanimedele esitatavate nõuetega ja tegeliku nimekasutusega. Praktikast tähendab see näiteks ekspertide palkamist või vastavate eksperttööde tellimist, et tagada kohanimede pidev ja süsteemne uurimine ning kvaliteet. Seda tööd on võimalik teha kas piirkondade või kohanimeobjektide liikide kaupa. Et sellist regulatsiooni seaduse tasandil ei ole, on töö käinud vabatahtlikkuse alusel kohanimenõukogu algatatud tegevustega. Paraku ei ole sel viisil võimalik tagada kohanimede korrastatust ega piisavat uurimist. Kohanimed on INSPIRE direktiivi kohaselt esmatähtsad nii siseriiklikus kui ka riikide vahelises ruumiantmete infrastruktuuris. Ebapiisavate korrastustööde tõttu on geograafilistelt kaartidelt ja ruumiantmekogudest puudu suur hulk kohanimedid või kasutatakse neid moonutatult, mis kahandab Eesti kultuuriruumi olulisi väärtusi.

Seega eeltoodud vajaduste katmiseks, on vajalik, et riigi andmekogude pidajad, kelle andmekogudes on registreeritud kohanimeobjektide andmed põhiantmetena, edastavad lisaks kõigi andmekogus olevate kohanimeobjektide andmed ka nende hilisemad muudatused kohanimeregistri vastutavale töötlejale. Seejuures tehtavad kulutused on seotud eelkõige andmete hõivega (kogumisega erinevatest registritest ning kaartidelt) kui ka uurimistulemuste alusel.

Teistest registritest ei saa andmeid siiski mitte lihtsalt üle võtta, vaid vajalik on ka andmete korrastamine kohanimeregistrile sobivale kujule nii tehnilise analüüsi meetodil kui ka kohanimeeksperdi tööga. Seega kaasnevad eeltoodud ühekordse andmete korrastamise kulud Teise kuluartikli moodustab kohanimeregistri tarkvara arendamine. Nimelt on vaja, et edaspidi oleks tagatud teiste registrite andmete riskikasutamine ilma ametniku/töötaja poolse käsitööta, samuti tuleb arvestada et andmemahu kasvamisega kaasneb ka vajadus suurema hulga andmete töötlemise funktsioonide lisandumiseks. Kõigi eelmainitud kulutuste tegemine on vajalik selleks, et oleks tagatud kohanimeobjektide leitavus ning kohanimede haldamine ühtses süsteemis. Kohanimed kuuluvad kolme kõige olulisema andmegrupi hulka, mida sätestab ka INSPIRE direktiiv. Seega on kõik Euroopa Liitu kuuluvad riigid mõistnud kohanimede valdkonna olulisust ning kohanimede andmete pidamine teiste ruumiantmete alusandmeteks on iseenesest mõistetav. Ükski ruumiantmete valdkond ei saa toimida ilma kohanimede ja koha-aadressideta. Et aga koha-aadressid tuginevad eelkõige kohanimedele, siis peab riik tagama ka kohanimede haldamise kaasaegsel tasemel.

2.5. Rahvusvaheline koostöö

ÜRO on 1967. aastast alates korraldanud iga viie aasta tagant kohanimekorralduskonverentse, mille eesmärk on edendada häiretu rahvusvahelise suhtluse huvides kindlate normitud kohanime kasutuselevõttu. Kohanimekorraldus on iga riigi enese ainupädevuses, kuid rahvusvahelise suhtlemise jaoks on vaja kohanime selgust ja ühemõttelisust ning kohanimeinfo võimalikult vaba levikut. Konverentside vaheajal tegutseb ÜRO kohanimeekspertide rühm (UNGEGN - United Nations Group of Experts on Geographical Names), mis koguneb iga kahe aasta tagant. Rühma tegevus rajaneb piirkondlikul koostööl.

Alates 1992. a tegutseb ÜRO kohanimeekspertide rühma Balti jaotis. Aastatel 1992-1998 ja 2007-2012 on Balti jaotise eesistuja Eesti. Andmaks ülevaadet Eesti osalusest rahvusvahelises nimekoostöös, on kohanimenõukogu koduleheküljele (www.eki.ee/knn) lisatud Eesti poolt rahvusvahelistel üritustel esitatud inglisis- ja venekeelseid dokumente, samuti Balti jaotise enda protokolle jm.

III EESMÄRGID

Kohanimekorralduse valdkonna peaesmärk on tagada Eesti kohanime ühtlustatud kasutamine ning kultuuriliselt ja ajalooliselt väärtuslike kohanime kaitse nii siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasandil, mille saavutamiseks on kohanimekorralduse valdkonna hetkeolukorra analüüsist tulenevalt vajalik:

1. tagada stabiilne ja tasakaalustatud kohanimevaldkonna areng nii siseriiklikult kui rahvusvahelisel tasandil;
2. tagada valdkonna kõrge maine, kasutajate teadlikkus ja kohanimemäärajate kõrge pädevus;
3. tagada kohanimekorraldus, mis aitab kaitsta ja edasi arendada kohanimepärandit ja tõhustab koostööd kohanimeuurijate ja – määrajatega, nii riikliku kui ka teadusliku nimekorraldusega tegelevate isikutega;
4. tagada Eesti kohanime kogumine, hoidmine ja kättesaadavus ning korrektne kasutamine;
5. tagada Eesti kohanime rahvusvaheline korrektne kasutamine.

IV TEGEVUSED EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

Eesmärk 1. Stabiilne ja tasakaalustatud kohanimevaldkonna areng nii siseriiklikult kui rahvusvahelisel tasandil.

Tegevus 1: Kohanimekasutusega seotud õigusraamistiku ajakohastamine

Kohanimeseaduse muutmise seadusega ajakohastatakse ja täpsustatakse õigusakti regulatsiooni ning viiakse see koosõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 14.03.2007, lk 1–14). Kohanimesid käsitletakse kui ruumiandmete infrastruktuuri olulist osa vastavalt INSPIRE direktiivile. Rakendusaktide väljatöötamine.

Eesmärk 2. Valdkonna kõrge maine, kasutajate teadlikkus ja kohanimemäärajate kõrge pädevus.

Tegevus 1: Kohanimemäärajate ja teiste koolitamine ja nõustamine

Valdkonna olulisemateks ülesanneteks on jätkuv kohanimemäärajate ja teiste kohanimedega tegelejate (maakorraldajad, arhitektid, planeerijad jne) koolitamine ning senisest veelgi tõhusam koostöö kohanimemäärajate ja erinevate koostööpartneritega kohanimeregistri kvaliteetse toimimise tagamiseks. Peale kohanimeseaduse muudatuste kehtestamist korraldatakse koolitused kohanimemäärajatele. Vastava eriala õppijatele kõrgkoolis korraldatakse nimekorralduse kursusi.

Tegevus 2: Kohanimevaldkonna populariseerimine

Avalikkuse teadlikkuse tõstmiseks ning kohanimealase huvi tekitamiseks korraldatakse üks kord aastas kohanimepäeva nime kandev konverents. Kasutatakse veebirakenduste, sh sotsiaalmeedia võimalusi kohanimede propageerimiseks.

Tegevus 3: Teavitamine, sh juhendmaterjalide koostamine ja levitamine

Kohanimemäärajatele ja kõigile, kes puutuvad kokku kohanimedega kasutamise (nt andmekogude pidamisega, kaartide tootmisega, siltide paigaldamisega, siltide paigaldamise projektide rahastamisega jne) suunatud kohanimealaste juhiste, käsiraamatute jne väljaandmine.

Eesmärk 3. Kohanimekorraldus, mis aitab kaitsta ja edasi arendada kohanimepärandit ja tõhustab koostööd kohanimeuurijate ja – määrajatega, nii riikliku kui ka teadusliku nimekorraldusega tegelevate isikutega.

Tegevus 1: Koostöö arendamine

Parimaks kohanimenäpärandi kogumiseks on vaja kaasata partnereid; luua võrgustikke ning koordineerida tegevust erinevate piirkondlike institutsioonide, seltside, teadusasutuste, arhiivide ja kohanimemääräjate vahel;

Tegevus 2: Kohanimenäalase uurimistöo töhustamine

Kohanimenäde süsteemse hõive korraldamine (Eesti topograafilises andmekogu (ETAK), keskkonnaregister, kaardid) jne. Sellised andmed saaks kohanimenäregistrisse kanda esialgu mitteametlikena, ametliku staatuse tekitamiseks kontrollivad nimed üle eksperdid. Oluline on suuremahuliste ja süsteemsete, kõiki kohanimenäsid hõlmavate, nimeteaduslike ekspertiiside tegemine.

Tegevus 3: Ajalooliste nimenä ennistamine

Tegevust ajalooliste kohanimenäde ennistamisel tuleb jätkata: koolitustel kohanimenäõukogu soovitude tutvustamine, vastavate juhendmaterjalide koostamine jne. Seoses aadressisüsteemi arendusega on kerkinud vajadus viia vastavusse maaüksuste nimenä kohanimenäle esitatavate nõuetega, sealhulgas on oluline, et kohanimenäde nõuetele vastavaks viimisel eelistataks ajaloolisi nimenäsid.

Eesmärk 4. Eesti kohanimenäde kogumine, hoidmine ja kättesaadavus ning korrektne kasutamine.

Tegevus 1: Kohanimenäregistri arendamine

Registri tehnilise taristu, sh tarkvara arendamine.

Tegevus 2: Andmehõive andmekogudest

On oluline, et kõik andmekogud, kus peetakse kohanimenäobjektide andmeid põhiandmetena, edastavad oma andmed kohanimenäregistrile. Esmalt saab nimenä registrisse kanda mitteametlikena kuid seejärel on vajalik nende eritlemine ekspertide poolt. Eritlemise eesmärk on tuvastada need nimenä mis tuleb määrata ametlike nimenäna ning kõrvaldada vead mitteametlikest nimenädest. Enne kohanimenäregistris ametliku kohanimenä registreerimist, on vajalik kohanimenäandmete eritlemine. Tegevused on seotud eelkõige andmehõivega (sh kogumisega erinevatest registritest). Peale andmekogust andmete ühekordset üleandmist tuleb tagada, et ka hilisemad andmemuudatused jõuaksid KNR-i läbi vastavate teenuste. Üheski andmekogus ei tohi edaspidi kasutada selliseid kohanimenäsid mida KNR-is ei ole.

Tegevus 3: Andmehõive varasematelt kaartidelt ning muudest materjalidest

Analoogselt andmekogudest andmete esmakogumisega, tuleb korraldada ka varasematelt kaartidelt kohanimenäde kogumine. Näiteks peame silmas Eesti Põhikaarti, mille koostamisel on kogutud mõningaid kohanimenäsid, mida ei ole riiklikesse andmekogudesse kantud. Ka need nimenä omavad tähtsust ja on vajalik kohanimenäregistrisse kanda.

Eesmärk 5. Eesti kohanime rahvusvaheline korrektne kasutamine.

Tegevus 1: ÜRO kohanimeekspertide rühma töös osalemise kaudu Eesti kohanime õige kasutamise propageerimine

Ehkki kohanimekorraldus on iga riigi enese ainupädevuses, on rahvusvahelise suhtlemise jaoks vaja kohanime selgust ja ühemõttelisust ning kohanimeinfo võimalikult vaba levikut. Tegevusega tagatakse rahvusvahelise suhtluse huvides kindlate normitud kohanime kasutuselevõtmine.

Tegevus 2: Eesti kohanime kasutamist tutvustavate juhendmaterjalide väljatöötamine ja levitamine

ÜRO kohanimekorralduskonverentside üheks teemaks on riikide kohanimekasutuse juhendmaterjalide väljatöötamine ja levitamine . Jätkame Eesti kohta käiva juhendmaterjali, *Toponymic Guideline- Maps and other Editors – Estonia*, värskendamist ja väljaandmist konverentside toimumise aastatel.

V TEGEVUSKAVA JA EELARVE

Tegevus/ eesmärk	Kirjeldus	Teostus	Aeg	Eelarve
Eesmärk 1. Stabiilne ja tasakaalustatud kohanimevaldkonna areng nii siseriiklikult kui rahvusvahelisel tasandil.				
Tegevus 1: Kohanimekasutusega seotud õigusraamistiku ajakohastamine				
	1) kohanimeseaduse rakendusaktide ajakohastamine	SiM, KNN	2013	
Eesmärk 2. Valdkonna kõrge maine, kasutajate teadlikkus ja kohanimemäärajate kõrge pädevus.				
Tegevus 1: Kohanimemäärajate ja teiste koolitamine ja nõustamine				
	1) koolitused peale kohanimeseaduse vastuvõtmist	SiM, MA, EKI	2013	
	2) kohanimedega tegelejate (arhitektid, planeerijad jt) koolitamine	SiM, MA, EKI	2013	
Tegevus 2: Kohanimevaldkonna populariseerimine				
	1) kohanimepäev Põlvas	KNN, SiM	2013	
	2) kohanimepäev Pärnus	KNN, SiM	2014	
	3) kohanimepäev Tallinnas	KNN, SiM	2015	
	4) kohanimepäev Jõgeval	KNN, SiM	2016	
	5) kohanimepäev Paides	KNN, SiM	2017	
	6) kohanimevaldkonna populariseerimise veebikeskkonna lähteülesande koostamine	KNN	2013	
	7) kohanimevaldkonna veebikeskkonna arendamine	MA, SiM		
	8) kohanimeregistri võimaluste propageerimine	SiM, MA		
	9) ruumiandmetega seotud üritustel osalemine (GIS päevad jmt)	SiM, MA	Pidev	
	10) kohanimeregistrisse kantud ametlike kohanimede tähistamine looduses (programmikoordinaatorite, KOV ja Maanteeameti nõustamine, lisaressursside leidmine, kohanimede viitadel kasutamise ja			

looduses tähistamise juhendi väljatöötamine)			
11) kohanimeteema sidumine emakeelepäevaga	EKI	2013	
12) ettepaneku tegemine kohanimapäeva tähtpäevade kalendrisse lisamiseks			

Tegevus 3: Teavitamine, sh juhendmaterjalide koostamine ja levitamine

1) juhendmaterjali „Kuidas taastada küla/külanime?“ koostamine ja koolitus	SiM, KNN, EKI	2013	
2) juhendmaterjali „Kuidas taastada talunime?“ koostamine ja koolitus	SiM, MA, KNN, EKI	2013	
3) kohanimede kogumise juhendi koostamine	EKI	2014	
4) kohanimemääraja käsiraamat	SiM		
5) Eesti kohanimeraamat	EKI		
6) tutvustavad artiklid Vikipeedias (kohanimekorraldus, kohanimenõukogu, kohanimeregister)	EKI, SiM	2013	

Eesmärk 3. Kohanimekorraldus, mis aitab kaitsta ja edasi arendada kohanimepärandit ja tõhustab koostööd kohanimeuurijate ja – määrajatega, nii riikliku kui ka teadusliku nimekorraldusega tegelevate isikutega.

Tegevus 1: Koostöö arendamine

1) ühisseminar/konverents huviliste kaasamiseks	SiM, EKI	2014	
2) kohanimeregistri kasutuse tähtsustamine riigi- ja omavalitsusasutuste koostööstuse ja kaasamise abil	SiM	Pidev	
3) kohanimeobjekte käsitlevate õigusaktide koostööstamine kohanimenõukogus	SiM	Pidev	

Tegevus 2: Kohanimealase uurimistöö tõhustamine

1) meresaarte nimistu – täiendatud nimekirja kontrollimine, kinnitamine ja registrisse kandmine	KTK, KNN	2013	
2) järvede nimistu– täiendatud nimekirja kontrollimine, kinnitamine ja registrisse kandmine	KTK, KNN	2013	
3) vooluveekogud (vooluvete ametlik nimestik,	KNN	2013	

keskkonnaregistri andmed)			
4) vooluveekogude nimestiku täiendamine	KNN		
5) mereosad ja –madalad	KNN	2013	
6) neemed ja poolsaared	KNN	2013	
7) sood	KNN	2014	

Tegevus 3: Ajalooliste nimede ennistamine

1) võimaluste tutvustamine ja nimesoovituste andmine kohanimemäärajatele ja kohalikele elanikele (juhendmaterjal, koolitused, infopäevad)	KNN, SiM, EKI, MA	pidev	
--	-------------------	-------	--

Eesmärk 4. Eesti kohanimede kogumine, hoidmine ja kättesaadavus ning korrektne kasutamine.

Tegevus 1: Kohanimeregistri arendamine

1) kohanimeregistri arendusvajaduste väljaselgitamine, lähteülesande koostamine	MA, SiM	2013	
2) registri arendustööd (kohanimede muutmise kuvamine, kohanimede kuvamise täiustamine (ametlike nimede näitamine, häälfaili lisamine jne)	SiM, MA, EKI		

Tegevus 2: Andmehõive andmekogudest

1) AVKAs olevate loodusnimede kandmine kohanimeregistrisse			
2) KNABis olevate kohanimede kandmine kohanimeregistrisse			
3) ÜTRISes olevate ühistranspordipeatuste nimede kandmine kohanimeregistrisse			
4) muinsuskaitseregistris olevate kohanimede kandmine kohanimeregistrisse			
5) keskkonnaregistris olevate kohanimede kandmine kohanimeregistrisse			
6) kitsendusi põhjustavate objektide registris olevate kohanimede kandmine kohanimeregistrisse			

Tegevus 3: Andmehõive varasematelt kaartidelt ning muudest materjalidest

1) põhikaardile (1:20 000) kantud loodusnimede kohanimeregistrisse kandmine			
2) ajaloolistele kaartidele kantud kohanimede digiteerimine			
3) süsteemselt uurida välja ajaloolised tänavate nimed ja tekitada vastavad kirjed KNR-i. Seejärel arendada KNR-i kaardirakendust ajaloo vaatlemiseks nii, et saab näiteks linnades tänavate nimede muutumise dünaamikat uurida – nt ajaskaalal nihutada vaadet aastasse 1940 – 45 – 65 - 85 - 2005 vmt			

Eesmärk 5. Eesti kohanimede rahvusvaheline korrektne kasutamine.

Tegevus 1: ÜRO kohanimeekspertide rühma töös osalemise kaudu Eesti kohanimede õige kasutamise propageerimine.

1) ÜRO kohanimeekspertide Balti ja Põhjamaade jaotise koosolek Tallinnas	SiM, EKI	2013	
2) ÜRO kohanimeekspertide rühma sessioon	ÜRO	2014	

Tegevus 2: Eesti kohanimede kasutamist tutvustavate juhendmaterjalide väljatöötamine ja levitamine

1) vaatmikud Eesti kohanimekorraldusest	SiM	2013	
---	-----	------	--